

بسمه تعالی
فصل چهارم
درس هشت

ملاک ها و اولویت ها در انتخاب همسر
برای ۲ ساعت درسی (حدود ۸۰ دقیقه مفید)

سوالات کلیدی:

1. منظور از ملاک در انتخاب همسر چیست؟
2. اهمیت تعیین ملاک های مشخص برای انتخاب همسر چیست؟
3. چه ملاک هایی برای ازدواج باید در طرف مقابل من وجود داشته باشد؟ چطور میتوان ملاک ها را دسته بندی کرد؟
4. مبنای اولویت بندی ملاک ها چیست؟

موقعیت:

متقاعد کردن نوجوانی که با دلایلی به ظاهر منطقی، موضوعی را برای خودش اثبات کرده کار سخت و دشواری است. بعد از بی نتیجه ماندن تلاش های پدر و مادر امید برای متقاعد کردن او به ازدواج از طریق انواع تمثیل ها و ناز کشیدن ها و تهدید ها و ... به عنوان تنها راه حل برون رفت از این چالش، مذاکره و راه حل دیپلماتیک در دستور کار قرار گرفت. بعد از پایان یک دوره مذاکرات فشرده و نفس گیر که بین سران خانواده (پدر، مادر، دایی محمود که روانشناسی هم خوانده است) و امید انجام شد، بالاخره امید خان متقاعد شد که بهتر است به جرگه متأهلین بپیوندد.

با انتشار این خبر، بعد از اولین تماس تلفنی مادر با یکی از خواهرانش، با سرعت نور پرونده هایی مملو از موارد مناسب برای ازدواج با امید، فراهم شد.

مادر: دختر یکی از دوستانم، به نظرم برات خیلی گزینه خوبیه!

امید: خب چه جوریه؟ اخلاقش؟ مذهبی؟ خونوادش چطورن؟ چند سالشه؟ چی می خونه؟ کدوم دانشگاه؟
مادر: ای بابا! یه خورده صبر کن پسر! بذار همشو برات میگم: تک دختره و از شما چهار سال کوچیکتره، یه داداش بزرگتر مجرد داره، باباش کارمنده، سال اول دانشگاهه، پزشکی می خونه، خوش قیافه هم هست، درضمن مامانشم که از دوستای صمیمی منه، میگن خیلی هم نجیبه، اصلا توی جمع حرف نمی زنه و البته نماز خون هم هست و حلال حروم بلده

امید: نظر شما چیه راجع بهش؟

مادر: به نظرم گزینه خیلی خوبیه

امید: ولی دوتا نکته داره که من نمی پسندم. یکی این که پزشکی می خونه، من دوست ندارم همسر آیندم، وقت و بی وقت مجبور باشه بره بیمارستان و سراغ مریضاش. دوم اینکه چون چهار سال از من کوچیکتره، احتمالا منو درک نمی کنه. سوم اینکه باباش کارمنده پس وضعشون خوب نیست. بعدشم من آدم بگو بخند می خوام، گرچه دختر هرچی نجیب تر بهتر.

مادر: خیلی خوب، فهمیدم جوابت مثبت نیست. دخترِ پسرعموی بابات رو چی میگی؟ اون که یه سال کوچیکتره و هم دانشگاهی خودته.

امید: اون که اصلا! خیلی وضعشون خوبه، به ما نمی خورن! هر روز می خواد بگه اینو بخر، اونو بخر، منم که پولدار نیستم. تازه خیلی درس براش مهمه. هر وقت دیدیمش سرش توی کتاب و جزوه اس، بعدشم دیدم یه وقتایی با پسرای دانشگاه بگو بخند داره!

مادر: عجب! تو قبلی رو به خاطر وضع بد مالی رد کردی این یکیو هم به خاطر وضع خوب؟ پسر جان اصلا معلوم هست تو چی می خوای؟

امید: خب نمی دونم اونی که به درد من می خوره دقیقا چه ویژگی هایی باید داشته باشه، فعلا شما بگین تا من رد یا تایید کنم ...

تفکر:

- 1- به نظر شما کدام یک از دلایل امید برای رد کردن هر دو گزینه منطقی است و کدام یک غیر منطقی؟
- 2- اگر به جای داشتن ملاک های مشخصی برای انتخاب همسر به روش امید هر گزینه ای را بدون در نظر گرفتن جنبه های مختلف بررسی کنیم با چه مشکلاتی مواجه می شویم؟
- 3- آیا شما هم ملاک و معیاری برای انتخاب همسر دارید؟
- 4- آیا همسری که تمام ایده آل های شما را داشته باشد می توان یافت؟

طرح مسئله:

بیشتر درباره شرایط و الزامات ازدواج آگاهانه از جنبه های مختلف صحبت کردیم، در مسئله ازدواج، مانند هر انتخاب مهم دیگری بر اساس یک سلسله ملاک ها و معیار ها اقدام میکنیم. آگاهی از این ملاک ها و توجه به اولویت ها در میان آنها برای انتخاب درست و ازدواج موفق ضروری است. در این درس به این موضوع می پردازیم که این ملاک ها در چه حوزه هایی هستند و چگونه میتوانیم آنها را برای خودمان تعیین و اولویت بندی کنیم. درباره بعضی از راهکارهای تشخیص مصادیق این ملاک ها در درس بعد صحبت خواهیم کرد.

ملاک ها و شاخص های آنها

لازمه ازدواج موفق این است که طرفین **کفو (همتای)** یکدیگر باشند. یعنی با یکدیگر تناسب داشته باشند. یکی از عواملی که این تناسب را تضمین میکند، تعیین ملاک های درست پیش از انتخاب همسر است. ملاک معیاری است که قضاوت یا ارزیابی بر اساس آن انجام میشود. در موضوع ازدواج منظور از ملاک، معیارهایی است که شرایط فرد مطلوب از نظر شما را تبیین میکند و بر آن اساس میتوانید درباره مناسب بودن یا مناسب نبودن آن شخص برای ازدواج قضاوت کنید. واضح است که هرچه ملاک ها واقعی تر و واضح تر باشند، انتخاب بهتری میتواند صورت بگیرد. به عنوان مثال: اگر فردی خوش اخلاقی را به عنوان یک ملاک مهم در نظر داشته باشد، اما تعریف واضحی از خوش اخلاقی در نظر نداشته باشد، عملاً این ملاک کمکی به انتخاب او نمیکند حتی ممکن است منجر به اشتباه بیشتر او بشود.

برای اینکه بتوانیم ملاک های خود را بهتر تعیین کنیم. میتوان آنها را در سه دسته کلی جستجو کرد: ملاک های فردی، خانوادگی، و اجتماعی. در هر یک از این دسته ها هر فرد مواردی را به عنوان ملاک تعیین میکند و برای واضح شدن و عینی شدن آن، شاخص هایی را تعیین میکند. مجموع این شاخص ها، تصویر فرد مطلوبش را برای ازدواج نشان میدهد.

نکته مهم درباره ملاک ها این است که در یک سطح و مساوی نیستند و برخی از آنها اولویت بالاتری دارند. لازمه تصمیم گیری عاقلانه در ازدواج آن است که، ما به اولویت های واقعی خودمان در ملاک ها توجه کنیم. به عنوان مثال قdblند بودن و قابل اعتماد بودن ممکن است برای یک فرد مهم باشند، اما قاعدتاً اولویت این دو باهم یکی نیست و بنابر این در انتخاب باید به ملاک دارای اولویت بالاتر بیشتر توجه کنند.

اصول حاکم بر تعیین ملاک ها

در تعیین ملاک ها باید بر اساس اصولی عمل کرد تا بتوانیم انتخاب درستی داشته باشیم. برخی از این اصول در ادامه آورده شده اند.

الف) واقع بینی

برای اینکه در تعیین ملاک های ازدواج واقع بین باشیم باید:

(۱) شناخت درستی از خود، باورها، ارزشها و نیازهای خود داشته باشیم. این موضوع را در درس دوم بررسی کردیم. گاهی اوقات ملاکهایی که ما برای ازدواج در نظر میگیریم، بیشتر از آنکه ملاک های واقعی خود ما باشد، نظرات القا شده توسط جامعه، رسانه ها و ... هستند. طبیعی است که این نوع ملاک ها چون اصالت ندارند، به زودی رنگ خواهند باخت. زیرا بر اساس نیازهای واقعی شما نیستند. اگر بر اساس چنین ملاکهایی ازدواج کنید، امکان موفقیت در ازدواجتان را بسیار کاهش داده اید.

(۲) معنی دوم واقع بینی آن است که باید ملاک های ما در عالم واقع و در بین کسانی که به طور معمول امکان ازدواج با آنها را داریم، قابل حصول باشند. باید بدانیم که در ازدواج با انسان ها بی عیب و نقص روبرو نیستیم.

(۳) ملاک ها زمانی کارآمد هستند که ما در تطبیق آنها با طرف مقابل واقع بین باشیم و نقاط مثبت و منفی او را در کنار هم ببینیم. نه اینکه یک تصویر خیالی از فرد مقابل ترسیم کنیم و ملاک ها را بر آن تطبیق دهیم یا هر کاستی و نقصی که در او میبینیم به امید اینکه در آینده اصلاح خواهد شد کنار گذاشته و چشم پوشی کنیم و با این کار عملاً بخشی از ملاک ها خود خود را کنار میگذاریم.

گفتگو در کلاس:

در هریک از مثالهای زیر به نظر شما به چه جنبههایی از واقع بینی بی توجهی شده؟ این موضوع چگونه زندگی مشترک را تحت تاثیر قرار می دهد؟

مثال (۱) حسام که در خانواده ای مذهبی و با سطح زندگی متوسط پرورش یافته بسیار امیدوار است که مهتاب به خواستگاری او جواب مثبت بدهد و همیشه در رویای بعد از ازدواج با او سیر میکند و این درحالی است که مهتاب در خانواده ای بسیار مرفه و با پایبندی مذهبی اندک تربیت شده است. حسام مرتب به خودش امید می دهد که این دختر به ازدواج با او راضی خواهد شد و همچنین بعد از ازدواج مهتاب را از نظر مذهبی و سبک زندگی به خودش نزدیک خواهد کرد.

مثال (۲) حمید معتقد بود که بیتا بهترین دختری است که تا به حال دیده و او در هیچ زمینه ای نیست که نقصی داشته باشد، هم از جهت ظاهری و هم از نظر اخلاقی. هرکسی هم اگر نکته منفی ای به او میگفت اینگونه جواب می داد که: اگر در دیده مجنون نشینی به غیر از خوبی لیلی نبینی. اما اکنون که تنها دو سال از ازدواجشان می گذرد، حمید نسبت به همسرش حس بسیار بدی پیدا کرده و حتی به جدایی هم فکر می کند.

ب) آینده نگری

ازدواج یک تصمیم بلند مدت است و امری زودگذر و موقتی نیست. در تعیین ملاک ها و اولویت بندی آنها نباید صرفاً به نیازها و خواسته های حال حاضر توجه کرد. بلکه لازم است با استفاده از تجارب دیگران و تفکر عاقلانه و با توجه به پیامدهای هر انتخاب (درس ۴)، تا حد امکان به اهمیت ملاک های خود در طول زمان توجه کنیم و مواردی را که در طی زمان اهمیت بیشتری می یابند، اولویت بالاتری بدهیم.

مثال) محسن می گوید من قبلاً فکر میکردم صرف اینکه همسر آینده ام تحصیل کرده باشد برای تربیت فرزندان که در آینده خواهیم داشت کافی است و برای همین پیش از ازدواج نسبت به این موضوع بسیار حساس بودم. اما پس از ازدواج و بعد از اینکه دخترم به دنیا آمد متوجه شدم که اگر مادری صبور نباشد، شاید بدترین تاثیر را در تربیت فرزند بگذارد. متأسفانه همسر اصلاً صبور نیست و این شاخصی است که من حتی یک لحظه هم به آن فکر نکرده بودم.

ج) توجه به اولویت ها

گفته شد که ملاکهای موجود در هر تصمیم گیری در یک سطح نیستند و بنابراین توجه به اولویت بندی درست آنها بسیار مهم است. تعیین درست اولویت ها از الزامات انتخاب آگاهانه است.

مثال) یکی از الگوهای طاهها در زندگی اش احسان بود و همیشه با او درباره هر کاری مشورت می کرد از جمله ازدواج، چرا که همه می گفتند احسان ازدواج بسیار موفقی داشته است. احسان برای راهنمایی طاهها، برگه ی ملاک های انتخاب خودش را به وی داده بود. و طاهها نیز مطابق با آن برگه، در انتخابش به نتیجه رسیده بود و با نرگس ازدواج کرد. اما اختلافات بسیاری بین این تازه عروس و داماد به وجود آمد، چرا که گرچه طاهها هم مانند احسان یکی از ملاک هایش را جذابیت ظاهری همسرش قرار داده بود، اما بر خلاف او اصلاً به فرهنگ خانوادگی نرگس و اهمیت بیشتر این مساله توجهی نکرده بود.

گفتگو در کلاس:

* چه مثال های دیگری میتوانید از عدم رعایت اصول توسط برخی از جوانان در تعیین ملاک های ازدواج بیان کنید؟

فعالیت فردی : جدول ملاک ها

برای تعیین ملاکها میتوان از جدولی مشابه جدول زیر استفاده کرد. بدیهی است که برخی عناوین موجود در این جدول برای افراد مختلف تفاوت هایی داشته باشند. در جدول زیر به دسته های ملاک های انتخاب همسر، انواع ملاک ها و شاخص ها و اولویت های فرد در هنگام ازدواج اشاره شده است. با توجه به مثال های ذکر شده در جدول، آن را تکمیل کنید. ملاک ها و اولویت های شما برای انتخاب همسر شامل چه مواردی است؟ فراموش نکنید که هرچه شاخص ها واضح تر و عینی تر باشند انتخاب شما دقیق تر خواهد بود.

اولویت ملاک برای من	شاخص های مطلوب من	ملاک ها	حوزه های ملاک ها
	<u>مثال</u> : قد/تناسب اندام/ چهره ...	ظاهری	فردی
	<u>مثال</u> : مستقل/ برون گرا/ مسئولیت پذیر/ صادق/ قابل اعتماد/ اعتماد به نفس بالا/ مثلا در جمع بتواند نظر خودش را به خوبی بیان کند	شخصیتی	
		سنی	
		شغلی-تحصیلات	
		پاکدامنی	
		خصوصیات اخلاقی	
		دینداری	
		فرزندآوری و تربیت فرزند	
		تفریح و علائق	
	نگرش های سیاسی/ اجتماعی ...	نگرش ها	
		وضعیت فرهنگی- اجتماعی	خانوادگی
		اصالت و شایستگی	
		وضعیت مالی-شغلی	
		وضعیت سلامتی	اجتماعی
		ارتباطات با دوستان	
		ارتباطات با اقوام	
		ارتباطات با همکاران	

فعالیت گروهی در کلاس:

لطفا مورد زیر را مطالعه کنید و به سوالات در گروه پاسخ دهید:

محمد حسین دانشجوی سال سوم دانشگاه تبریز است و می خواهد با دختر یکی از آشنایان پدرش ازدواج کند زیرا از شخصیت او خوشش آمده است. او بعد از مراجعه به مرکز مشاوره دانشگاه، جدول زیر را برای مشاور تکمیل کرد:

ملاک ها	شاخص های مطلوب من	اولویت ملاک برای من
ظاهری	قد متوسط، لاغر اندام	۲
شخصیتی	مستقل، راستگو، مهربان و خوش قلب	۱
سنی	حدوداً 3 تا 5 سال کوچکتر از من	۳
شغلی-تحصیلات	اهل خانه داری، حداقل دانشجوی کارشناسی در یکی از رشته های انانج	۱
پاکدامنی	هیچ دوست پیری نداشته باشد	۱
خصوصیات اخلاقی	اهل شوخی و خنده، پر جنب و جوش	۲
دینداری	نبرایش عمیق به دین داشته باشد، اهل روزه و مسجد باشد، حجاب را رعایت کند، علامتد به سفرهای زیارتی باشد	۱
فرزندآوری و تربیت فرزند	نیت به بیجه دار شدن نگاه مثبت داشته باشد، تحمل سختی های فرزند دار شدن را داشته باشد	۱
تفریح و علائق	پارک، سینما، دیدن فوتبال و ...	۳
نگرش ها	خیلی سیاسی نباشد ولی در انتخابات رای دهد	۲
وضعیت مالی-شغلی	از سطح زندگی ما پایین تر باشد	۲
وضعیت سلامتی	خب معلومه رینه	
ارتباطات با دوستان	اهل رفیق بازی نباشد	۱

در طرف مقابل زهره دختر یکی از دوستان پدر محمد حسین، دانشجوی سال اول مهندسی است که جذب یکی از تشکل های سیاسی دانشگاه شده و بسیار هم در این زمینه فعال است. مسئول بخش فرهنگی اردو های جهادی است. البته در زمینه های فرهنگی و سیاسی کاملاً با خانواده اش در تضاد است، دختری موقر با حجاب کامل و بسیار ساده لباس می پوشد و این نیز یکی دیگر از اختلافات او با خانواده اش است. از ورزش و رشته های تویی به غیر از والیبال گریزان است. حلقه دوستانش آنقدر زیاد است که هر وقت در گوشه ای از دانشگاه جمع می شوند انگار اتفاقی افتاده است. بسیار در صحبت کردن با مردها جدی است ولی در مقابل با دوستانش پر حرف است و شدیداً به آنها وابسته یعنی تا به حال کسی او را تنها ندیده است. پدرش تاجر فرش دستباف است و وضع مالی بسیار خوبی دارند.

سوال:

- ۱- چقدر ملاک های محمد حسین به شخصیت زهره نزدیک است؟
 - ۲- آیا شما ازدواج زهره با محمد حسین را توصیه می کنید؟ چرا؟
 - ۳- اگر قرار باشد این وصلت صورت بگیرد چه مواردی ممکن است مشکل زا شود و چه گونه باید از آن پیشگیری کنند؟
- * در مورد پاسخهای گروه خود در کلاس بحث کنید

//////**مطالعه بیشتر**//////

نقش کلیدی فرهنگ و قومیت در ازدواج:

ایران کشوری متشکل از قومیت های مختلف است. نژاد و یا تفاوت های جسمانی نقش چندانی در تنوع قومی- فرهنگی ندارد، بلکه فرهنگ، عامل تعیین کننده تنوع قومیتی می باشد؛ بررسی گروه های قومی در ایران بیانگر این واقعیت است که دو عنصر فرهنگی یعنی زبان و دین بیش از عناصر دیگر در تعیین هویت قومی دخالت دارند.

چند قومیتی بودن جامعه ایران می تواند احتمال شکل گیری ازدواج های بین قومیتی را افزایش دهد. خرده فرهنگ متفاوت هریک از این قومیت ها سبب ایجاد تفاوت هایی در سیستم ارزشی و باورها و انتظارات افراد متعلق به آن قوم می شود. بنابراین فرهنگ، نظام ارزشی و نیز باورها و انتظارات می تواند روابط زوجین را تحت تاثیر قرار دهد، طبق پژوهش های صورت گرفته یکی از عواملی که می تواند منجر به طلاق شود همین تفاوت نژادی و یا قومیتی میان زوجین است.

به علاوه پژوهش ها نشان داده است که شباهت فرهنگ دو خانواده، عامل مهمی در افزایش رضایت زناشویی زوج است. بنابراین ازدواج هایی که در آن ها همسران قومیت مشترکی ندارند، یا وجود قومیت مشترک، فرهنگ دو خانواده تفاوت عمده ای با هم دارد، باید بیشتر مورد تامل قرار بگیرد.

مثال) محمد و رویا به تازگی با هم ازدواج کرده اند. خانواده ی رویا به زبان محلی خود صحبت می کنند و محمد متوجه مکالمات آن ها نمی شود. گاهی پیش آمده که در مهمانی های فامیلی، قدیمی تر های خانواده رویا که اصلا نمی توانند به گویش فارسی صحبت کنند، سوالی از محمد می پرسند و چون او متوجه نمی شود یکی از جوان تر ها جمله را در پاسخ می گوید و بعد همگی می خندند. همین موضوع حس ناخوشایندی را به محمد القا کرده و باعث شده که او از جمع های خانوادگی رویا دوری کند و هر بار با دلایلی از رفتن به این مهمانی ها خودداری کند. از سوی دیگر به واسطه ارتباطات عاطفی و علاقه ای که رویا به خانواده و دختر های فامیل دارد، از این دوری دلگیر است و جدیداً محمد را مورد سرزنش قرار می دهد. این موضوع باعث اختلاف میان آن دو شده است. شما برای رفع این مشکل چه پیشنهاداتی دارید؟

//////////** ** ** ** ** ** ** ** ** ** ** **

جمع بندی:

در این درس به بررسی ملاک های ازدواج و انتخاب همسر پرداختیم. آنچه گفتیم اصول و نکات مهم درباره این موضوع بود و برای تعیین درست و دقیق ملاک های انتخاب همسر، تفکر خودتان و مشورت با افراد صاحب صلاحیت ضروری است. مشخص کردن ملاک های عاقلانه برای انتخاب همسر علاوه بر اینکه در فرایند معمول ازدواج، کمک بزرگی به انتخاب صحیح میکند، میتواند در شرایطی که احیانا به خاطر درگیر شدن در یک رابطه عاطفی، احساسات باعث کمرنگ شدن تفکر منطقی و عاقلانه ما شده است، به کمک مان آمده و از افتادن در دام یک تصمیم شتابزده جلوگیری کند. در درس آینده با مراحل بعدی فرایند ازدواج آشنا خواهیم شد.

سوالاتی برای تفکر بیشتر

- ۱- آیا می توانید برای دست یابی به اهداف دراز مدتی که برای آینده زندگی خود ترسیم کرده اید، اهداف میان مدت و کوتاه مدت هم تعریف کنید؟
- ۲- آیا برای رسیدن به این اهداف می توانید ملاکها و شاخص هایی برای همسر آینده خود نیز تصور کنید؟ اولویت را به کدام یک از این شاخص ها می دهید؟
- ۳- جدول ملاکها را که در فعالیت این درس آمده بود برای خود کامل کنید. در کدام بخش از ملاکها هنوز به نتیجه درستی نرسیده اید و باید بیشتر کار کنید؟ چه کسانی می توانند در این راه به شما کمک کنند؟ آیا این جدول در آینده تا زمان ازدواج نیاز به بازبینی دارد؟